

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2017 r.

Pozycja 73

POSTANOWIENIE

z dnia 28 lutego 2017 r.

Sygn. akt Ts 200/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. z siedzibą w P. w sprawie zgodności:

art. 8 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 111, ze zm.) z art. 84 i art. 217 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, sporządzonej przez radcę prawnego i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 19 września 2016 r. (data nadania), spółka Sp. z o.o. z siedzibą w P. (dalej: skarżąca) zarzuciła niezgodność art. 8 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 111, ze zm.; dalej: u.z.f.ś.s.) z art. 84 i art. 217 w związku z art. 2 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym:

Decyzją z października 2013 r., wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, ze zm.) oraz art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych w P. stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonego będącego pracownikiem skarżącej stanowią wskazane w tej decyzji kwoty, z uwagi na to, iż kwoty wypłacone tytułem świadczeń urlopowych, z pominięciem kryterium socjalnego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 u.z.f.ś.s., stanowiły przychód ze stosunku pracy stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Odwołanie skarżącej od powyższej decyzji zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z czerwca 2014 r., podtrzymanym następnie przez Sąd Apelacyjny w P. w wyroku z czerwca 2016 r.

3. Zdaniem skarżącej zakwestionowany przepis „w zakresie, w jakim stanowi on o podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne pracownika” jest niezgodny z art. 84 i art. 217 w związku z art. 2 Konstytucji z powodu „nieprecyzyjności” jego redakcji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. W dniu 3 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK). Zgodnie zaś z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074; dalej: przepisy wprowadzające) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy o TK stosuje się przepisy tej ustawy.

2. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał Konstytucyjny bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom, a także czy w sprawie występują przesłanki, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o TK.

3. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono art. 8 ust. 1 u.z.f.ś.s., który stanowi, że „[p]rzyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu [tj. zakładowego funduszu świadczeń socjalnych]”.

Jako wzorce kontroli skarżąca wskazała art. 84 i art. 217 w związku z art. 2 Konstytucji, z których wywodzi zasadę określoności przepisów nakładających zobowiązania publiczne.

4. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji podstawową przesłanką dopuszczalności merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest wskazanie w niej konstytucyjnego prawa bądź wolności, przysługującego skarżącemu. Formalnym wyrazem tej przesłanki jest wskazanie przez skarżącego tej wolności lub prawa, które zostały naruszone rozstrzygnięciem opartym na zaskarżonym przepisie (art. 53 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK; poprzednio: art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz. U. poz. 1157). W postępowaniu zainicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej wzorcem badania konstytucyjności kwestionowanej regulacji może być wyłącznie przepis Konstytucji wyrażający w swej treści wolność lub prawo o charakterze podmiotowym. Wymaga bowiem podkreślenia, że dla dopuszczalności skargi konstytucyjnej nie wystarczy wskazanie, iż doszło do naruszenia przepisu Konstytucji; trzeba też wskazać, że chodzi o przepis wyrażający prawo podmiotowe skarżącego. Samo wskazanie przepisów Konstytucji, zawierających zasady ogólne lub konstytucyjne obowiązki w zakresie ponoszenia danin publicznych, bez wskazania praw lub wolności przyjmujących normatywną postać praw podmiotowych skarżącego nie wyczerpuje dyspozycji art. 79 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którą prawo do wystąpienia ze skargą konstytucyjną przysługuje „każdemu, czyje konstytucyjne prawa lub wolności zostały naruszone”.

4.1. Według utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego art. 2 Konstytucji i wywodzone z niego zasady nie mogą stanowić samodzielnego wzorca kontroli w postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną (zob. m.in. postanowienie pełnego składu TK z 23 stycznia 2002 r., Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60). Nie jest on bowiem samodzielnym źródłem praw podmiotowych, a jedynie zasadą przedmiotową, wyznaczającą granice ingerencji władzy publicznej w sferę praw podmiotowych (zob. W. Sokolewicz, uwagi do art. 2 Konstytucji, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. L. Garlicki, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999-2007). W wyroku z 13 stycznia 2004 r. w sprawie SK 10/03 (OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 2), Trybunał Konstytucyjny przypomniał, że art. 2 Konstytucji gwarantuje określony standard kreowania przez ustawodawcę wolności i praw oraz ogólny standard korzystania z nich przez podmioty, jednak nie statuuje żadnej konkretnej wolności czy prawa. W konsekwencji może stanowić „związkowy wzorzec” kontroli tylko w razie wskazania przez skarżącego, jaka jego wolność lub jakie prawo, wynikające z innych przepisów („wzorce podstawowe”), są uregulowane wbrew zasadom demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).

W niniejszej sprawie skarżąca nie spełniła tego warunku. Nie wskazała bowiem poza art. 2 żadnego przepisu będącego źródłem praw lub wolności, których ochronę zapewniać ma instytucja skargi konstytucyjnej (zob. pkt 4.2 niniejszego uzasadnienia dotyczący art. 84 i art. 217 Konstytucji).

4.2. Podobny wniosek dotyczący niesamodzielnności wzorca kontroli Trybunał Konstytucyjny sformułował w odniesieniu do art. 84 i art. 217 ustawy zasadniczej (zob. np. postanowienie TK z 18 listopada 2008 r., SK 23/06, OTK ZU nr 9/A/2008, poz. 166 oraz postanowienie pełnego składu TK z 16 lutego 2009 r., Ts 202/06, OTK ZU nr 1/B/2009, poz. 23). W postanowieniu w sprawie SK 23/06 Trybunał zaznaczył, że „[p]owołany art. 84 Konstytucji, wbrew wywodom skarżącej, nie wyraża żadnego konstytucyjnego prawa podmiotowego, nie formułuje ani prawa, ani wolności konstytucyjnej, z których możliwe jest wywiedzenia takiego prawa podmiotowego (...). Tak samo art. 217 Konstytucji, nawiązując do art. 84 Konstytucji, formułuje jedynie zasadę wyłączności ustawowej w dziedzinie nakładania podatków i innych danin publicznych. Określa materie wchodzące w zakres tzw. sfery wyłączności ustawy. Ma zatem charakter przedmiotowy i adresowany jest w pierwszej kolejności do podmiotów mających kompetencje prawotwórcze”.

Z żadnego z powyższych przepisów ustawy zasadniczej nie wynikają zatem konstytucyjnie gwarantowane wolności bądź prawa podmiotowe, które mogłyby zostać naruszone przez zastosowanie kwestionowanych przepisów jako podstawy prawnej ostatecznego orzeczenia.

4.3. Wobec tego art. 2, art. 84 i art. 217 Konstytucji mogą być wzorcami kontroli konstytucyjności tylko pomocniczo, w powiązaniu ze wskazanym przez podmiot skarżący naruszonym konstytucyjnym prawem podmiotowym (zob. wyrok TK z 5 listopada 2008 r., SK 79/06). Zatem powinny być powoływane w procedurze skargi konstytucyjnej wyjątkowo, gdy w sposób jasny i niebudzący wątpliwości z ich naruszeniem można powiązać również naruszenie innych praw lub wolności konstytucyjnych (zob. postanowienie TK z 20 grudnia 2007 r., SK 42/06, OTK ZU nr 11/A/2007, poz. 167).

4.4. Podsumowując, zarzut naruszenia zasady dostatecznej określoności przepisów nakładających zobowiązanie publiczne (wywodzonej z art. 84 i art. 217 w związku z art. 2 Konstytucji) nie może stanowić samodzielnej podstawy do wystąpienia ze skargą konstytucyjną, o ile nie wskazano, w zakresie jakich praw podmiotowych ów wymóg dostatecznej określoności nie został dochowany, i jednocześnie – na czym polegał uszczerbek w sytuacji

prawnej skarżącej spółki w zakresie korzystania przez nią z tych konstytucyjnych praw i wolności. W rozpatrywanej skardze konstytucyjnej skarżąca nie wymieniła wzorców kontroli przewidujących konstytucyjne prawa podmiotowe ani nie zrealizowała obowiązku wyjaśnienia sposobu naruszenia tych praw.

4.5. Powyższe przemawia za odmową nadania dalszego biegu analizowanej skardze ze względu na niedopuszczalność orzekania (art. 59 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy o TK w związku z art. 9 ust. 1 przepisów wprowadzających).

5. Niezależnie od przedstawionych w punkcie poprzednim powodów Trybunał wskazuje również na drugą okoliczność uniemożliwiającą merytoryczne rozpoznanie wniesionej skargi konstytucyjnej z powodu niedopuszczalności orzekania.

5.1. Skarżąca na s. 4 uzasadnienia skargi wskazała (powołując stosowne judykaty), że wykładnia zaskarżonego art. 8 ust. 1 u.z.f.ś.s. nie jest jednolita, a niektóre składy orzekające (z Sądem Najwyższym włącznie) prezentują stanowisko różniące się od przyjętego w sprawie skarżącej.

5.2. W myśl utrwalonego poglądu Trybunału Konstytucyjnego, normatywna treść przepisów może być kształtowana przez organy stosujące prawo. Jeżeli organy te nadają przepisom utrwalone i jednolite rozumienie, to powinno być ono uwzględniane przez Trybunał przy ocenie zarzutu niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją. Z kolei dotyczące wykładni przepisów rozbieżności w orzecznictwie organów stosujących prawo – w szczególności sądów – mogą wskazywać, że źródłem ewentualnego naruszenia konstytucyjnych praw skarżącego są nie same przepisy, lecz ich nieprawidłowe zastosowanie. W niniejszej sprawie występuje taka sytuacja, a merytoryczne rozpoznanie zarzutu skarżącej – abstrahując od ustaleń poczynionych w punkcie 4 niniejszego uzasadnienia – byłoby w istocie orzeczeniem w sprawie aktu stosowania prawa, polegającym na rozstrzygnięciu rozbieżności interpretacyjnych w orzecznictwie sądowym przez Trybunał Konstytucyjny, który *de lege fundamentalis* lata nie ma do tego kompetencji, gdyż – co należy szczególnie podkreślić – jest sądem prawa, a nie organem prowadzącym nadzór judykacyjny nad sądami.

Z przedstawionych wyżej powodów Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.